

2014-02-11

KUVAILEVAN METATIEDON ASiantuntijaryhmän kokous

Aika: 11.2.2014 klo 10.15-15.45

Paikka: Kansalliskirjasto, Fabianian auditorio, Helsinki

Läsnä: Taru Fröjdholm (Centria-amkin kirjasto), Sirpa Janhonen (Varastokirjasto), Ulla Ikäheimo (Kansalliskirjasto), Katri Kananen (Kansalliskirjasto), Mervi Kivirinta (Diakin kirjasto), Maria Kovero (Helsingin yliopiston kirjasto), Mirja Lampola (sihteeri, Aalto-yliopiston kirjasto), Eeva-Riitta Peltonen (Tampereen kaupunginkirjasto), Anne-Mari Salmela (puheenjohtaja, Turun yliopiston kirjasto), Sirpa Tuomisto (Kokkolan kaupunginkirjasto) ja Jaana Uurasjärvi (Eduskunnan kirjasto). Lisäksi kutsuttuna asiantuntijana Minttu Hurme (Kansalliskirjasto).

Poissa: Anne Andersson (Åbo Akademin kirjasto).

Pöytäkirja

1. Edellisen kokouksen pöytäkirja

Edellisen kokouksen pöytäkirja hyväksyttiin.

2. Ilmoitusasiat

KUMEA-ryhmän toimintasuunnitelma hyväksyttiin Tiedonhallinnan ohjausryhmän kokouksessa 7.2. Ohjausryhmä esitti toivomuksen, että kuvailua koskevat sähköpostilistat korvattaisiin wikikeskustelupalstoilla, jolloin viestit arkistoituisivat ja asioita olisi helpompi seurata. KUMEA-ryhmän wikisivuille ja formaatin sovellusohjeeseen voi jo tässä vaiheessa kirjoittaa kommentteja ja kysymyksiä. Tämänhetkisten sähköpostilistojen arkistointimahdollisuuksia selvitetään.

Voyagerin Tag Tablet päivitetty 5.2.2014.

3. Kirjastojen kysymykset

1. 856

Kysymys: Olisi aika päättää, mitä tekstejä ja millä kielillä 856-kentän z- ja y-osakentissä suositaisiin. Melindassa on tietueita, joiden 856z-kentässä on käytetty esim. ilmaisuja "Verkkojulkaisu/Nätresursen/Online resource" tai "Verkkojulkaisuun - To the electronic publication". Y-osakenttä ("Linkki verkkojulkaisuun") saattaa olla mukana tai ei. Vaihtelevuudesta aiheutuu tuplakenttiä.

Vastaus: Käytetään y-osakentässä metatietosanaston fraasia "Linkki verkkojulkaisuun", mutta replikoinnissa tulee voimaan kirjastojen haluama muoto. Y-osakentästä voidaan tehdä replikoinnissa osakenttä z tai sen voi tiputtaa kokonaan pois. Kun filteri on valmis, asiasta tiedotetaan tarkemmin. Osakenttien valmiisiin sisältövaihtoehtoihin on laitettu yllä mainittu fraasi kentän 856 osakentän y kohdalle. Omassa tietokannassa suositellaan käytettävän säännönmukaisia fraaseja.

2. Yleiset kirjastot ja kiinteämittaiset kentät

Kysymys: Sovellusohjessa ohjeistetaan esim. kentän 008 käyttämisessä, että 008-koodit suositellaan merkittäväksi mahdollisimman tarkkaan, koska niistä on hyötyä jne. Yleisissä kirjastoissa ei ole käytetty paljon kiinteämittaisten kenttien merkkipaikkoja ja BTJ:n luettelointitiedoissakin on parhaimmillaan tullut minimitiedot noihin merkkipaikkoihin. Nyt BTJ:n tietueissa on painetuissa monografioissa käytetty kentässä 008 merkkipaikat :

mp. 06 Julkaisuaajan tyyppi\Julkaisun tila, merkitty

mp. 07-10 Julkaisuvuosi 1, merkitty

mp. 15-17 Maakoodi, merkitty

18-21 - Kuvitus (= 006/01-04), merkitty | (Ei koodattu)

22 - Kohderyhmä (= 006/05), merkitty | (Ei koodattu)

23 - Ilmiasu (= 006/06, Merkkipaikka on tyhjä.

24-27 - Sisältö (= 006/07-10), Merkkipaikat tyhjiä

28 - Virallisjulkaisu (= 006/11), merkitty | (Ei koodattu)

29 - Kokousjulkaisu (= 006/12, Tämä tieto on ilmoitettu eli yleensä 0.

30 - Juhlajulkaisu (= 006/13), Tämä tieto on ilmoitettu eli yleensä 0.

31 - Hakemisto (= 006/14), merkitty | (Ei koodattu)

32 - Määrittelemätön (= 006/15), Merkkipaikka tyhjä

33 - Kirjallisuuslaji (= 006/16), Tämä tieto ilmoitettu esim. 0.

34 - Elämäkerta (= 006/17), merkitty | (Ei koodattu)

mp. 35-37 Kieli, merkitty

mp. 38 Muunneltu tietue, merkitty | (Ei koodattu)

mp. 39 Luetteloiva organisaatio, merkkipaikka tyhjä

Onko tämä merkkipaikkojen täyttötaso riittävä, jos ajatellaan esimerkiksi tietueiden loadaamista Melindaan?

Voisiko ryhmä ohjeistaa, mitkä merkkipaikkatiedot on hyvä olla kentissä 000, 007 ja 008 esim. painetuissa monografioissa, liikkuvassa kuvassa ja kausijulkaisuissa, jotta niistä on apua tietueiden loadauksessa Melindaan?

Vastaus: Melindaan loadaamisen kannalta merkkipaikkojen täyttötaso on riittävä, tosin 008/39 on väärin ('tyhjä' tarkoittaa Kansallisbibliografiaa). Oikea on c (Luettelointiyhteistyö). Huom. Kansallisbibliografian täydellistä tasoa 000/17 ei tule muuttaa Melindassa. Merkkipaikkojen tarkkaa täyttämistä suositellaan, katso tarkemmin eri aineistoille suositellut merkkipaikat sovellusohjeesta ko. kiinteiden kenttien kohdalta. Koodeja käytetään esim. fasettien muodostamisen pohjana OPACissa ja hakujen rajauksissa. Todettiin, että merkkipaikkaa 22 (Kohderyhmä) ei ole juurikaan Melindassa täytetty eikä sitä ole pidetty tärkeänä. Yleisten kirjastojen näkökulmasta koodilla on merkitystä.

3. 776

Kysymys: Melindassa näkee nykyään paljon 776 käytetyn myös, jos julkaisusta on vain tiivistelmä verkossa. Sovellusohjeessa sanotaan kuitenkin, että kenttään 776 voidaan merkitä kuvailtavan kohteen muuta ilmiä edustavat, yleensä samannimiset rinnakkaisjulkaisut. Tiivistelmä on vain osa julkaisua eikä siksi kuulu mielestäni 776-kenttään eikä 'omista' julkaisun ISBN:ää yksinään.

Vastaus: Kysyjä tarkoittaa nyt ilmeisesti väitöskirjan yhteenveto-osaa. Eli luetteloinnin kohde on painettu väitöskirja, joka koostuu yhteenveto-osasta ja artikkeleista ja vain yhteenveto-osa löytyy verkosta. Tällöin kenttää 776 käytetään näin:

776 08 |i Verkkojulkaisu (yhteenveto-osa): |z 9789512856500

Jos luetteloidaan tavallinen painettu monografia, josta löytyy vapaasti käytettävissä olevaa tiivistelmä verkosta, kenttää 776 ei käytetä vaan linkki tiivistelmään viedään vain kenttään 856. Esim. näin:

856 42 |3 Tiivistelmä |u <http://www.kuntoutussaatio.fi/julkaisut/seloste35.html> |y Linkki verkkojulkaisuun

Kakkosindikaattorin arvo riippuu siitä sisältyykö tuo tiivistelmä myös luetteloitavana olevaan julkaisuun; jos sisältyy arvo on 1, jos ei sisälly arvo on 2.

Kysymys: Entä jos kuvailtava aineisto on monografia, mutta sitä vastaava sähköinen aineisto päivittyvä, voiko sähköisen aineiston tietoja laittaa kenttään 776?

Vastaus: Tässä tapauksessa ei ole suositeltavaa käyttää kenttää 776 vaan kenttää 787 (Linkkikenttä - määrittelemätön suhde), esim. näin:

787 08 ꞑi Verkkojulkaisu (päivittyvä): ꞑa Äimälä, Markus. ꞑt Työaikalaki. ꞑd Helsinki : Sanoma Pro, 2002- ꞑz 9789510270059

Vastaavasti elektronisen kuvailutietoihin merkitään 787 08 näin:

787 08 ꞑi Painettu (ei päivittyvä): ꞑa Äimälä, Markus. ꞑt Työaikalaki. ꞑb 5. uud. p. ꞑd Helsinki : Sanoma Pro, 2012. ꞑk Praktika ꞑz 9789526306643

4. P-merkki Alephissa

Kysymys: Onko Alephissa käytössä symbolimerkkejä, esim. copyright-merkille. Sääntöjen mukaan symbolimerkit on käytössä. Tätä ympyrän sisällä olevaa p-merkkiä tarvitsen av-aineistoa luetteloitaessa. Jos joskus Viola-tietokanta siirtyy Alephilla tehtäväksi, niin sitten he tarvitsevat sitä musiikkiaineiston luetteloinnissa. Tietty voin tehdä p-vuoden ilman symbolimerkkiä esim. p 2013. Symbolimerkki olisi vaan niin näppärä. En osaa sanoa, onko sitä käytetty Alephissa, ehkä ei.

Vastaus: Musiikin tekijänoikeusmerkin unicode-heksadesimaalikoodi on U+2117. Metiva-wikiin on lisätty seuraavat ohjeet asiaan liittyen:

- Alephin virtuaalinäppäimistön muokkaaminen
- Pikaohje: Musiikin tekijänoikeusmerkin lisääminen Alephin virtuaalinäppäimistöön
- Erikoismerkien kirjoittaminen Unicode-moodissa.

5. 773 osakenttä 7

Kysymys: Axiell on korjaamassa 773-kenttää järjestelmään ja tutkin ko. kentän osakenttää 7 (ks. liite 773.doc). Onko MARC 21 –sivulla olevassa esimerkissä ko. osakentän merkkipaikoilla 0 ja 1 tarkoituksella vain n= soveltumaton koodi? Voisiko näillä merkkipaikoilla olla tarkemmin p = henkilönimi ja 1 sukunimi? Vai onko aina hyväksyttyä kuitata ko. merkkipaikat n = soveltumaton koodilla? Vai olenko nyt ymmärtänyt koko kenttää ollenkaan?

Vastaus: Ko. merkkipaikat voidaan hyväksyä nn-koodeilla. Jos 773-kenttää muokataan, tähän osakenttään ei silloin tarvitse koskea.

6. Toisen työ ja kentät 530, 776 ja 502

Kysymys: Fennica käyttää tällaista fraasia 530-kentässä: Julkaistu myös e-kirjana ISBN 978-952-14-2061-0 Onko tarpeen muuttaa sitä muotoon Julkaistu myös verkkojulkaisuna ja siirtää ISBN kenttään 776? Minusta fraasin voisi antaa olla niin kuin se on alun perin muotoiltu.

Vastaus: Ei ole tarpeen muuttaa.

Kysymys: Jos kyse on vanhemmasta tietueesta, ei kai tarkoitus ole korjata jälkikäteen, sama kuin suota alkaisi kaivamaan. Mutta uusissa tietueissa pitäisi mielestäni noudattaa ohjetta ja saisi ja pitäisi korjata ohjeen mukaiseksi. Suositeltavien fraasien listalla on myös e-kirja. <http://wiki.helsinki.fi/pages/viewpage.action?pageId=101294743>

Vastaus: Vanhoja tietueita ei tarvitse muuttaa uuden ohjeen mukaisiksi.

Kysymys: Ainakin 776-kentässä tulee sovellusohjeen mukaan käyttää termiä Verkkojulkaisu. E-kirjaa ei kentän kohdalla mainita. Esimerkeissä fraasia on käytetty sekä muodossa "Verkkojulkaisu" että "Verkkojulkaisu (PDF)", mikä johtaa kysymään: pitääkö tiedostomuoto lisätä jos se on tiedossa vai ei?

Vastaus: Muotoa ei tarvitse lisätä, mutta jos sen haluaa lisätä tai jos julkaisua on olemassa eri tiedostomuodoissa se merkitään esimerkin mukaisesti i-osakenttään. Tiedostomuodolle ei ole kentässä 776 omaa osakenttää, joten työryhmä päätyi suosittelemaan osakenttää i.

Kysymys: Noita 776-linkkikenttiä vanhoihin tietueisiin on ilmeisesti tullut loadeissa. Niitä on näet sellaisissakin tietueissa, joita ei ole kukaan luetteloija käynyt käpsimässä. Joku on saattanut tehdä tällaisen muutoksen bulkina omaan tietokantaan ennen Melindaan liittymistä. Näissä tietueissa on yleensä myös paljon tuplakenttiä siivottavaksi. Kannattaa sitten ilmeisesti tarkistaa, mikä variantti on Fennicassa ja säätää se. Toisinaan jokin muu kenttävariantti on "rikkaampi" kuin Fennican versio, esim. väitöskirjahuomautuksista Fennica on käynyt KEEPPaamassa sellaisen, jossa ei ole laitoksen eikä oppiaineen nimeä vaan pelkästään yliopiston nimi. En ole uskaltanut näissä tapauksissa siivota Melindasta kaikkia tuplakenttiä. Jos siivoaisin rikkaamman kentän pois, niin en kunnioittaisi jonkun tekemää työtä ja Fennican valitsemää kenttää taas ei voi poistaa. Vai miten näissä pitäisi menetellä?

Vastaus: Virheelliset tai vanhan käytännön mukaiset KEEPPaukset voi korjata. Fennican tallentamia ja KEEPPaamia "köyhempiä" 502-kenttiä voi täydentää laitoksen ja/tai oppiaineen nimellä.

4. Sovellusohje

Päivitettiin sovellusohjetta 5XX-kenttien kohdalta. Työryhmä jaettiin neljään kolmen hengen ryhmään. Kukin ryhmä paneutuu ennen seuraavaa kokousta (19.3) yhteen sovellusohjeen luvuista 14, 16, 17 ja 18. Ryhmät poimivat myös vanhoista pöytäkirjoista ohjeita ja lisäävät niitä sovellusohjeeseen. Sovellusohjeen lukuun 15 toivotaan kommentteja Sisällönkuvailuverkostolta.

5. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 15.45. Seuraava kokous on 19.3. Aamupäivällä on työryhmän oma kokous ja iltapäivällä kokoustetaan yhdessä Sisällönkuvailun asiantuntijaverkoston kanssa.